

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Політичний екстремізм та протестні рухи»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Код і найменування спеціальності	052 Політологія
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Політологія»
Курс, семестр	2 курс, 3 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4 Загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 16 год., семінарських занять – 24 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова (-и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Факультет обліку та фінансів, кафедра політології, історії і філософії
Контактні дані розробника (-ів)	<i>Викладач:</i> Приходько Сергій, к. політ. н., доцент, доцент кафедри політології, історії і філософії <i>Контакти:</i> ауд. 458, навчальний корпус № 4 <i>e-mail:</i> serhii.prykhodko@pdau.edu.ua <i>Сторінка викладача:</i> https://www.pdau.edu.ua/people/prihodko-sergiymikolayovich

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Вибіркова фахова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: «Методологія сучасних політологічних досліджень», «Актуальні проблеми сучасної політики», «Політичне моделювання і прогнозування», «Політична регіоналістика».
Компетентності	<i>Загальні:</i> ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми. ЗК09. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. <i>Спеціальні (предметні, фахові):</i> СК03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів. СК04. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. СК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПР02. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.</p> <p>ПР04. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень.</p> <p>ПР06. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.</p> <p>ПР08. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.</p>
<p align="center">РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)</p>	
<p>ОК сприяє набуттю комплексу соціальних навичок (soft skills), важливих для сучасного фахівця: критичне мислення і аналіз, толерантність, організація командної роботи, вміння проводити переговори та вирішувати конфлікти, вміння ставити та досягати поставлених цілей, управляти часом, цілеспрямованість, презентаційні навички, навички публічного виступу, ефективної комунікації, стресостійкість, креативність</p>	
<p align="center">МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ</p>	
<p>Формування у здобувачів знань з теорії і практики політичного екстремізму та протестних рухів, аналізу та вимірів основних факторів, які впливають на їх виникнення та розвиток на національному та світовому рівнях.</p>	
<p align="center">ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ</p>	
<p>Тема 1. Теоретичні основи навчальної дисципліни. Поняття та основні форми політичного екстремізму.</p> <p>Тема 2. Політичний тероризм як прояв політичного екстремізму.</p> <p>Тема 3. Ідеологія політичного екстремізму та тероризму.</p> <p>Тема 4. Сепаратизм як форма політичного екстремізму.</p> <p>Тема 5. Релігійний екстремізм.</p> <p>Тема 6. Міжнародний тероризм як форма політичного екстремізму.</p> <p>Тема 7. Теоретичні характеристики протестних рухів.</p> <p>Тема 8. Теорії політичних революцій як обґрунтування протестного руху.</p> <p>Тема 9. Протестні рухи сучасного суспільства.</p> <p>Тема 10. Розвиток протестного руху в Україні.</p>	
<p align="center">МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ</p>	
<p>Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, творчий, проблемно-пошуковий, створення ситуації новизни навчального матеріалу, використання життєвого досвіду, метод мозкового штурму, проектування професійних ситуацій та проєктна діяльність; використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання.</p>	
<p align="center">ЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ</p>	
<p>Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання</p>	<p>Наведені у Додатку до силабусу</p>

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо виконання термінів та перескладання	Усі завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлений термін; роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчий бал (-30%). Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Повторне проходження контрольного заходу із навчальної дисципліни для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною
- щодо академічної доброчесності	Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.
- щодо відвідування занять	Відвідування лекційних і семінарських занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	На здобувачів вищої освіти поширюється право на визнання результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах (Prometheus, Coursera, ВУМ online, EdEra тощо). Особливості неформального / інформального навчання та процедури перезарахування їх як освітнього компонента або його частини регламентовані «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету»
- щодо оскарження результатів оцінювання	Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Порядок оскарження результатів оцінювання здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті».

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ**Основні**

1. Боброва А. Основні форми сучасного політичного насилля. Київ : «Світ Успіху», «Юрінком Інтер», 2005. 141 с.
2. Васильчук Є. О. Російський екстремізм в Україні : монографія. Київ : Видавець Ольга Вовчок, 2018. 120 с.
3. Дівак В. В. Сепаратизм як феномен сучасної політики: політологічні та правові аспекти. Київ : Юридична думка. 2010. 224 с.
4. Кременовська, І. Екстремізм і радикалізм і Україні. Вільне слово, 2017. URL: <http://vilneslovo.com/екстремізм-і-радикалізм-в-україні/>
5. Олішевська В. Сепаратизм: сутність, зміст, основні підходи. *Державне управління*. 2013. № 5. С. 150-157.

6. Політичний терор і тероризм в Україні. XIX–XX ст. *Історичні нариси* / Відповід. ред. В. Смолій. Київ : Наукова думка, 2002. 952 с.
7. Тимошенко В. Політико-правова характеристика екстремізму. *Journal «Science Rise: Juridical Science»*. 2017. № 2. С. 21-25.

Допоміжні

1. Васильчук Є. О. Радикальні та екстремістські рухи в Україні: субкультурний контекст. *Стратегічні пріоритети*. 2013. № 2. С. 27-33.
2. Васильчук Є. О. Тенденції деструктивної діяльності суб'єктів російського екстремізму в Україні. *Гілея: науковий вісник*. 2015. Вип. 97. С. 361-367.
3. Канцір В. С. Політичний тероризм як крайній захід насильств. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2015. № 813. С. 239-244.
4. Левченко Л. О. Радикалізм та екстремізм як крайні прояви нонконформної поведінки: загальнотеоретичний аспект. *Наукові праці: серія «Політологія»* 2009. Т. 110. Вип. 97. С. 77-80.
5. Петренко Б. Політичний екстремізм у системі дефініцій правової і політичної науки. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. Київ. 2010. Вип. 20. С. 122-129.
6. Требін М. П. Феномен тероризму: розуміння сутності. *«Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого» Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2019. № 2(41). С. 88-102.

Інформаційні ресурси

1. Гаряча двадцятка: динаміка протестів антиглобалістів на самітах G20 з 2008 року і до сьогодні (інфографіка). URL: <http://surl.li/wyfxah>
2. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. URL: <http://www.ipiend.gov.ua/>
3. Міжнародний центр перспективних досліджень URL: <http://www.icps.kiev.ua/library>
4. Український незалежний центр політичних досліджень. URL: <http://www.ucipr.kiev.ua/>
5. Український центр політичного менеджменту. URL : <http://www.politik.org.ua/>

**Реквізити
затвердження**

Затверджено на засіданні кафедри політології, історії і філософії.
Протокол від 02.09. 2024 р. № 1.

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти				Разом
	Виступи на семінарах	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи	Написання проєкту	
Тема 1. Теоретичні основи навчальної дисципліни. Поняття та основні форми політичного екстремізму.	10 (5+5)	-	2	-	12
Тема 2. Політичний тероризм як прояв політичного екстремізму.	5	-	2	-	7
Тема 3. Ідеологія політичного екстремізму та тероризму.	5	-	2	-	7
Тема 4. Сепаратизм як форма політичного екстремізму.	5	-	2	-	7
Тема 5. Релігійний екстремізм.	5	-	2	-	7
Тема 6. Міжнародний тероризм як форма політичного екстремізму.	5	-	2	10	17
Тема 7. Теоретичні характеристики протестних рухів.	5	-	2	-	7
Тема 8. Теорії політичних революцій як обґрунтування протестного руху.	5	-	2	-	7
Тема 9. Протестні рухи сучасного суспільства.	10 (5+5)	-	2	-	12
Тема 10. Розвиток протестного руху в Україні.	5	10	2		17
Разом	60	10	20	10	100

Шкала та критерії оцінювання

Шкала та критерії оцінювання опитування на семінарських заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, виявляє повне розуміння його змісту; обґрунтовує власні думки; демонструє на високому рівні знання принципів здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів, наводить необхідні приклади, аргументує їх; активно бере участь у дискусіях, диспутах, виявляє ініціативу; демонструє на високому рівні базові знання проблем політичного екстремізму та протестних рухів
4	здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, виявляє належне розуміння його змісту, але припускається незначних помилок, які самостійно виправляє після зауважень викладача; демонструє на належному рівні знання принципів здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів, наводить необхідні приклади, аргументує

	їх; бере участь у дискусіях, диспутах; виявляє ініціативу; демонструє на достатньому рівні базові знання проблем політичного екстремізму та протестних рухів
3	здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння тематики навчальної дисципліни, викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує власні думки; пов'язує теоретичний матеріал з практичними вміннями з допомогою викладача; участь у дискусіях, диспутах бере не охоче, не виявляє ініціативу; демонструє на середньому рівні базові знання принципів здійснення влади та публічної політики, проблем політичного екстремізму та протестних рухів
2	здобувач вищої освіти під час відповіді демонструє елементарний рівень засвоєння навчального матеріалу, викладає його непослідовно і невпевнено, допускається значних принципових помилок у викладенні фактів, що спотворюють їх зміст, досить фрагментарно відтворює основні категорії з дисципліни; аналіз влади та урядування, політичних систем, інститутів та режимів, політичних процесів та політичної поведінки здійснюється на поверхневому рівні
1	здобувач вищої освіти не виявляє знань більшої частини навчального матеріалу, допускає суттєві помилки, що можуть спотворювати зміст питань; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати власні думки і відчуває труднощі під час добору прикладів та поєднання теорії з практичними навичками; демонструє на низькому рівні базові знання проблем політичного екстремізму та протестних рухів
0	відповідь відсутня

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
Кожна правильна відповідь – 0,5 балів	
9-10	Продемонстрований високий рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
7-8	Продемонстрований достатній рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
4-6	Продемонстрований задовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
2-3	Продемонстрований низький рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
0-1	Продемонстрований незадовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Завдання самостійної роботи з теми виконані відповідно до методичних рекомендацій у повному обсязі з демонструванням уміння застосовувати необхідну інформацію, знання, методи та інструменти для організації результативної та ефективної освітньої діяльності; здобувач вищої освіти застосовує творче мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем в навчальній діяльності для реалізації програмних результатів навчання, демонструє здатність навчатись, вибудовуючи свою діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності.
1	Завдання самостійної роботи виконані частково, або мають неточності чи незначні помилки з частковим демонструванням уміння застосовувати

	необхідну інформацію, знання, методи та інструменти для організації результативної та ефективної освітньої діяльності; здобувач вищої освіти не застосовує творче мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем в навчальній діяльності.
0	Завдання самостійної роботи не виконані, або виконані повністю неправильно.

Шкала та критерії оцінювання написання проєкту

Кількість балів	Критерії оцінювання
9-10	на високому рівні виконані всі вимоги до написання і захисту проєкту; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців; сформульовані чіткі завдання дослідження; логічно викладена власна позиція; зміст проєкту відповідає визначеній проблематиці; сформульовані висновки відповідно до завдань; на додаткові питання надані правильні відповіді; проєкт підготовлений з дотриманням принципів професійної етики, персональної відповідальності, автономної та якісної роботи щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, академічної доброчесності; під час захисту були продемонстровані на високому рівні навички ділової комунікації, професійної етики
7-8	на достатньому рівні виконані всі вимоги до написання і захисту проєкту; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; сформульовані чіткі завдання дослідження; висновки визначені відповідно до завдань; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення; відповіді на додаткові питання є достатніми; проєкт підготовлений з дотриманням принципів професійної етики, персональної відповідальності, автономної та якісної роботи щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, академічної доброчесності, в процесі доповіді демонструє на достатньому рівні сформовані навички ділової комунікації, професійної етики
4-6	основні вимоги до проєкту і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки; не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі; наявні певні неточності у викладенні матеріалу; на додаткові питання дані неповні відповіді; здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє на середньому рівні сформовані навички ділової комунікації, професійної етики.
1-3	є істотні відступи від вимог, зокрема, тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті проєкту або при відповіді на додаткові питання; висновки відсутні; здобувач вищої освіти в процесі доповіді не розкриває у достатньому обсязі тему проєкту; демонструє на низькому рівні сформовані навички ділової комунікації, професійної етики
0	проєктна робота не виконана